

Оперативна інформація щодо ситуації з програмами профілактики та лікування ВІЛ/ТБ/ВГС/ЗПТ у Донецькій та Луганській областях (випуск № 7, станом на 4.06.2015)

Ситуація із забезпеченням впровадження комплексних заходів профілактики та лікування ВІЛ, туберкульозу та гепатитів на сході України, де ведуться бойові дії, продовжує залишатись напруженою. Завдяки налагодженій роботі Альянсу-Україна та міжнародних гуманітарних організацій, зокрема WFP і WHO, вже вдруге на тимчасово окуповані території було доставлено витратні матеріали для проектів з профілактики. Разом з тим проблема з постачанням препаратів замісної підтримувальної терапії (ЗПТ) так і залишилася невирішеною, що привело до того, що з червня 2015 року остання програма ЗПТ на неконтрольованій території Луганської області припинила свою роботу!

Всього майже 750 пацієнтів ЗПТ на сході України вимушені були припинити лікування через військові дії, бюрократичні режимні обмеження та відсутність дозволу Уряду України щодо сприяння у гуманітарних поставках відповідних лікарських засобів на неконтрольовану територію.

Заборона владою «ДНР» з 2 червня діяльності іноземних недержавних організацій може вкрай негативно вплинути на налагоджену за останні місяці координацію заходів з підтримки цивільного населення та обсяги гуманітарної допомоги, що надходить на неконтрольовану територію.

Замісна підтримувальна терапія (ЗПТ)

31 травня була остаточно припинена ЗПТ метадоном на базі Стахановської обласної психіатричної лікарні – останньому сайті, що залишався працювати на неконтрольованій території Луганської області. Раніше представники «ЛНР» не раз заявляли про свої наміри закрити програми ЗПТ, що й було зроблено, незважаючи на наявні невеликі залишки препарату, які було вирішено знищити. Таким чином, 19 пацієнтів, що отримували у Стаханові лікування, втратили цю можливість. Частина з них планують переїзд на контрольовану територію області, де на існуючих двох сайтах у Лисичанську і Сєверодонецьку, відповідно до нового наказу Департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації, збільшена кількість планових місць на сайтах ЗПТ.

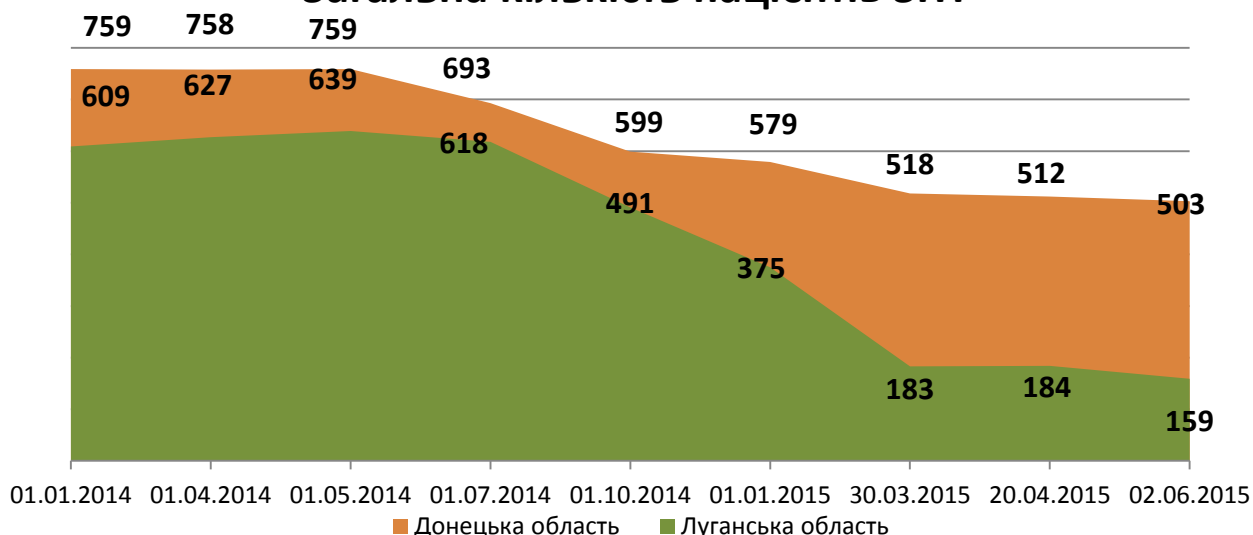
На неконтрольованій території Донецької області продовжують функціонувати 3 сайти ЗПТ (Донецьк, Макіївка та Горлівка), але пацієнти отримують препарат у значно зниженому середньодобовому дозуванні 27 мг (для порівняння – середньодобова доза на контрольованих територіях становить близько 70 мг). Фактично, пацієнтам, надається вже не ЗПТ, а проводиться довготривала детоксикація зі зниженням дозувань препаратів.

Через режимні та нормативні обмеження, впроваджені Урядом України у зоні АТО у грудні 2014 року, питання доставки наркотичних препаратів ЗПТ до Донецької та Луганської областей залишається невирішеним через відсутність відповідного дозвільного рішення Уряду України. З початку бойових дій близько 750 пацієнтів у цих областях вимушені були припинити лікування, переважно саме через відсутність необхідних лікарських препаратів. Запаси бупренорфіну на неконтрольованій Урядом території остаточно вичерпалися ще у лютому.

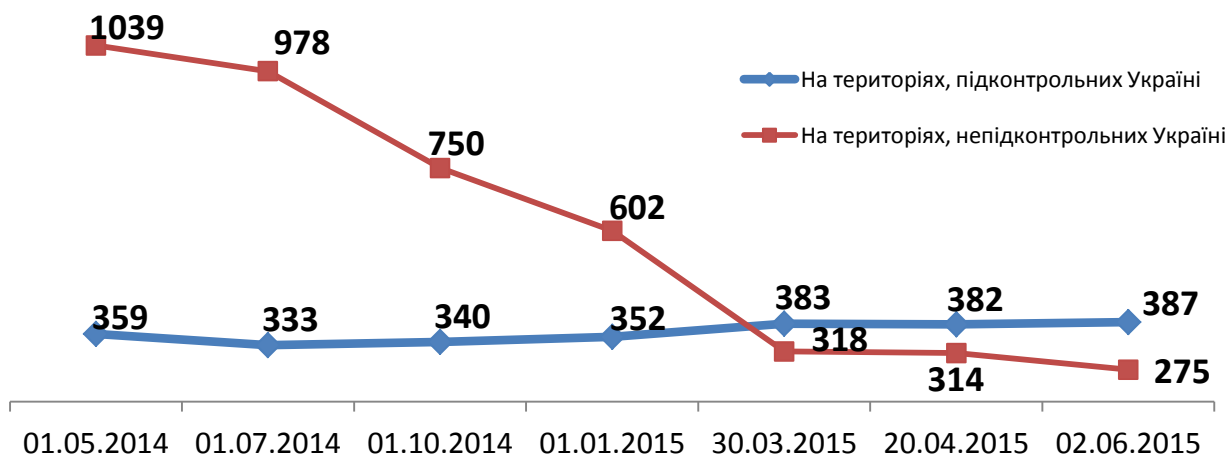
Інформація щодо забезпечення ЗПТ в Луганській та Донецькій областях (станом на 4.06.2015)

	Донецька область	Луганська область	Всього	Різниця у порівнянні з інформацією за 22.04.2015
Кількість пацієнтів станом на 1.05.2014	759	639	1398	
Фактична кількість пацієнтів станом на 02.06.2015	503	159	662	-34
Кількість пацієнтів, у т.ч.:				
на території, що контролюється Україною	228	159	387	+5
на території, що не контролюється Україною	275	0	275	- 39
Кількість сайтів:				
на території, що контролюється Україною	4	2	6	0
на території, що не контролюється Україною	3	0	3	-1

Загальна кількість пацієнтів ЗПТ

Динаміка зміни кількості пацієнтів ЗПТ

Гуманітарний проект Альянсу-Україна з підтримки пацієнтів ЗПТ - переселенців з Криму та сходу України

31 травня завершилося фінансування проекту підтримки пацієнтів ЗПТ-переселенців з боку Групи Помпиду Ради Європи за кошти Королівства Норвегія, завдяки якому підтримку змогли отримати 85 пацієнтів у 6 містах України (з них 31 з Донецької області, 47 – з Луганської, 7 – з Криму). Однак, базуючись на позитивних результатах даної гуманітарної ініціативи та виходячи з подальшого погіршення ситуації з доступом до ЗПТ на Донбасі, проект продовжує свою діяльність – відтепер фінансову підтримку пацієнтам ЗПТ, які переселились на контрольовану територію, надаватиме Глобальний фонд.

На початку травня 2015 року за підтримки Альянсу Україна відбувся перший візит на неконтрольовану територію представників ініціативної групи Європейської мережі людей, які вживають наркотики (ENPUD). В результаті були документально зафіксовані вищевказані проблеми з вкрай обмеженою доступністю ЗПТ у Донецьку, негативні наслідки припинення ЗПТ у Луганську (зокрема, колишні пацієнти стверджують що декілька пацієнтів, які залишилися без терапії, покінчили життя самогубством), вдалося отримати відео свідчення двох десятків пацієнтів, які будуть оприлюднені найближчим часом.

Перерозподіл фінансування Глобального фонду у зв'язку з війною на сході України

Наприкінці травня Правлінням ГФ було ухвалено рішення щодо перерозподілу наявного фінансування на боротьбу зі СНІДом та туберкульозом в Україні у сумі \$7,300,569 в доповнення до основного [гранту](#) в рамках чинної програми, яка розрахована на період 2015-2017 років. Зокрема ці кошти будуть використані на:

- підготовку до АРВ-терапії та моніторинг лікування;
- лікування, догляд та підтримку пацієнтів АРТ;
- програми зменшення шкоди серед представників уразливих до інфікування ВІЛ груп населення. Кошти Альянсу-Україна за даним напрямом у сумі \$ 1 366 569, будуть використані, зокрема, на переформатування під нові потреби профілактичних програм у зоні проведення бойових дій та продовження гуманітарного проекту підтримки для 200 переселенців-пацієнтів ЗПТ до кінця року.

Профілактика ВІЛ: програми зменшення шкоди

Альянс-Україна продовжує підтримувати роботу проектів з профілактики ВІЛ на базі 11 партнерських неурядових організацій в Донецькій та Луганській областях, з них 8 працюють як на підконтрольних так і на непідконтрольних територіях. Практично з усіма організаціями підписані договори, рахунки організацій, які продовжують працювати у неконтрольованій зоні, виведені на українську територію, на них перераховано грошові кошти для оплати заробітної плати співробітників та винагород консультантам проектів.

Спільні зусилля Альянсу-Україна та партнерів дозволяють ВІЛ-сервісним організаціям регіону відчувати впевненість у тому, що їхня робота необхідна, а проблемні питання можна вирішувати навіть в умовах «військового перемир'я».

Мінімальний пакет послуг надається клієнтам програм на всіх сайтах Донецької області, проекти, які працюють на неконтрольованій території Луганської області мають проблеми з постачанням матеріалів, ведуться переговори, щодо здійснення поставки.

Охоплення представників уразливих до ВІЛ груп населення проектами зменшення шкоди*

	СІН			РКС			ЧСЧ		
	План на 2015 рік	Факт (на 28.05.2015 попередні дані)	%	План на 2015 рік	Факт (на 28.05.2015 попередні дані)	%	План на 2015 рік	Факт (на 28.05.2015 попередні дані)	%
Донецька	27 799	19473	70,05 %	1474	1124	76,26 %	1084	829	76,46 %
Луганська	8009	5226	65,25 %	704	640	90,91 %			
ВСЬОГО		24656			1764			829	

* СІН - споживачі ін'єкційних наркотиків
 РКС - робітники комерційного сексу
 ЧСЧ – чоловіки, що мають секс з чоловіками

В проектах впроваджується тестування на ВІЛ та інші інфекції за допомогою швидких тестів. За попередніми даними за період з 01.01.2015 по 28.05.2015 в проектах, що діють на території Донецької області, швидкими тестами на ВІЛ було протестовано 6881 представників вразливих груп (з них у 58 клієнтів виявлено позитивні результати), в Луганській області було протестовано на ВІЛ 2106 клієнтів (з них 87 клієнтів отримали позитивні результати). За попередніми даними впродовж зазначеного періоду було проведено 1982 тестування на ІПСШ у Донецькій області (на гепатит С -1455, на гепатит В – 136, на гонорею – 77, на сифіліс – 229, на хламідіоз - 85), виявлено 245 позитивних результатів, у Луганській області було проведено 573 тестування на ІПСШ (на гепатит С – 392, на гепатит В – 92, на сифіліс – 89), виявлено 122 позитивних результати. Також серед клієнтів проектів профілактики розповсюджено 279655 презервативів у Донецькій області, 103472 - у Луганській області –, та роздано/обміняно шприців та голочок у Донецькій області - 767493 штук, у Луганській області – 273900.

Забезпечення роздатковими матеріалами та швидкими тестами.

Всі організації Донецької області забезпечені роздатковими матеріалами до кінця серпня, а швидкими тестами – до кінця 2015 р. Це – результат вже другої з початку року доставки, організованої Альянсом до тимчасово окупованих територій Донбасу. Альянс Україна висловлює величезну подяку за сприяння у цьому WFP (Всесвітня Продовольча Програма ООН) і Всесвітній організації охорони здоров'я (ВООЗ). Разом з тим питання доставки вантажів на неконтрольовану частину Луганщини все ще залишається проблемним. Вантаж для цього регіону досі знаходиться на складі ООН в Донецьку. Очікується, що згідно домовленості з «Лікарями без кордонів» (MSF) на початку червня матеріали все ж будуть доставлені до Луганська їхнім транспортом.

Забезпечення повноцінної роботи проектів

Завдяки високому професіоналізму, наполегливості та проведеним переговорам керівників НУО з представниками української влади на місцях, практично для всього персоналу НУО, що працюють на непідконтрольних Україні територіях вдалося оформити перепустки нового зразку. Таким чином, соціальні працівники проектів з Донецької та Луганської областей отримали можливість більш-менш безперешкодно переміщатися між контрольованою та неконтрольованою територією.

Позитивним моментом у діяльності організацій-партнерів стала активна діяльність в регіоні численних гуманітарних проектів, що розробляють плани надання гуманітарної допомоги різним категоріям населення. Партнерські організації Альянсу Україна беруть активну участь у роботі нових координаційних механізмів та груп з метою максимально розширити можливість надання послуг клієнтам проектів. Так, 28 травня в приміщенні Северодонецького агенства розвитку громади пройшла координаційна нарада, на яку були запрошені місцеві та міжнародні організації, що працюють в підгрупах представництв агенцій ООН. Обговорювалися загальні питання, пов'язані з наданням гуманітарної допомоги в Луганській області. У заході, окрім організацій третього сектору, на постійній основі бере участь губернатор Луганської області або

його заступник з соціальних питань. На засіданні була презентована діяльність з профілактики ВІЛ на територіях Луганської області – як на підконтрольній уряду України, так і на невідконтрольній територіях. За результатами заходу було отримано підтримку від кількох гуманітарних місій, які здійснюють транспортування вантажів на окуповану територію, щодо співпраці, зокрема стосовно провезення товарів медичного призначення (зокрема швидких тестів) продуктових та гігієнічних наборів, тощо.

Організації, що працюють на неконтрольованих територіях, налагоджують співпрацю з іншими благодійними ініціативами і фондами, для розширення послуг, які надаються клієнтам. Так фонд «Амікус» за підтримки Міжнародної громадської організації «Люди в біді» (People in Need) (Чехія) проводить заходи для дітей клієнтів, намагаючись надавати не лише допомогу в рамках профілактики ВІЛ, а навіть просто підтримувати людей, які опинились без допомоги у складний період.

Однак, 2 червня керівництво «ДНР» видало [«указ»](#) про заборону діяльності іноземних неурядових організацій на підпорядкованій бойовикам території, який може перекреслити попередні напрацювання щодо налагодження та координації заходів з підтримки цивільного населення та різко скоротити обсяги гуманітарної допомоги, яка надходить на неконтрольовану територію. Заборона може призвести до повного або часткового згорання роботи проектів за підтримки агенцій ООН на неконтрольованій території.

Моніторинг проектів

Незважаючи на політичну ситуацію та бойові дії в Донецькій та Луганській областях, Альянсом Україна докладено максимальних зусиль для організації регулярних біоповедінкових досліджень. Традиційно, за результатами цих досліджень отримується стратегічно важлива інформація щодо поширення ризикових поведінкових та епідемічних показників серед ключових груп, як на національному, так і на регіональному рівнях. У разі успішної реалізації процесу збору даних, можливо бути отримати унікальні дані щодо змін, які відбуваються серед ключових груп (в їх структурі, поведінці, рівні захворюваності) на тимчасово неконтрольованих територіях. Збір даних запланований на літній період 2015 року.

В середині травня цього року співробітником Альянсу Україна було здійснено візит до Донецька та Луганська для детального навчання команд, які зголосилися долучитися до процесу збору даних в цих містах. В рамках візиту під час консультацій з працівниками неурядових організацій та їх партнерами з медичних установ (Центрів СНІДу) було отримано також підтвердження повноцінної роботи проектів зменшення шкоди, проведена вибіркова перевірка первинної документації (журналів тестування та анкет клієнтів), виконання індикаторів, наявність графіків проведення аутріч-маршрутів.

Профілактика та лікування туберкульозу

Рання діагностика туберкульозу серед груп ризику

На жаль, не всім НУО вдалося налагодити співпрацю з лікувальними закладами на невідконтрольованих території України території Донецької області.

За попередніми даними з 01.01.2015 по 28.05.2015 було проскринінговано на ТБ за допомогою анкети-опитувальника у Донецькій області 6463 особи, 305 клієнтів перенаправлено у заклади охорони здоров'я для діагностики ТБ, у Луганській області було проскринінговано 3593 особи, 360 клієнтів було перенаправлено. Кількість клієнтів, що отримали діагностичні послуги (мікроскопічне дослідження мокротиння або рентген) за цей період у Донецькій області, - 48 людей (з яких 2 особам встановлено діагноз ТБ), та у Луганській області – 288 людей (з яких 9 особам встановлено діагноз ТБ). Кількість клієнтів, які почали лікування в цьому періоді, в Донецькій області – 7 осіб, в Луганській – 9 осіб.

Супровід хворих на мультирезистентний туберкульоз.

В Луганській області 16 пацієнтів з мультирезистентним туберкульозом (МРТБ) отримують супровід на амбулаторній фазі лікування, який здійснюється медсестрами Товариства Червоного Хреста України – субреципієнта Альянсу. Всі вони знаходяться на підконтрольних Україні територіях. На непідконтрольних територіях Луганської області лікування та супровід пацієнтів з МРТБ не проводяться. В Донецькій області знаходяться на супроводі 129 пацієнтів з МРТБ, в т.ч. 22 – на непідконтрольній Україні території.

Поставки протитуберкульозних препаратів на тимчасово окуповані території.

На даний час Альянс-Україна разом із MSF активно опрацьовують технічні деталі поставки першої цього року партії протитуберкульозних препаратів для лікувальних закладів Донецька і Луганська. Паралельно триває робота ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України» із оцінки потреб у цих ліках.

Як очікується, вантаж буде відправлений в середині червня і дозволить підтримати розпочаті раніше курси лікування для хворих на тимчасово окупованих територіях..

Лікування вірусного гепатиту С (ВГС)

Лікування ВГС пегінтерфероном у Донецькому обласному центрі СНІДу на даний момент продовжується. Двоє пацієнтів продовжать розпочаті курси лікування, троє успішно завершили лікування. 5 пацієнтів Луганського обласного центру СНІДу з конфекцією ВІЛ/ВГС втратили можливість лікування через фактичне припинення діяльності центру ще наприкінці 2014 року.

Наявні та потенційні ризики

В зоні АТО майже неможливо знайти контрагентів, що повністю відповідають вимогам ГФ і українському законодавству, що на часі є великою проблемою щодо оплати послуг, без яких діяльність проектів неможлива. Альянс-Україна разом з партнерами шукає можливості вирішення цієї ситуації і буде пропонувати Глобальному Фонду застосувати більш гнучкі механізми, які вже багато років використовуються в рамках проектів за підтримки ГФ у невизнаних «ПМР» та Абхазії.

Альянс-Україна та інші неурядові організації звертають увагу на необхідність впровадження гуманітарних проектів, які були б направлені на профілактику соціально небезпечних захворювань та інфекцій, що передаються статевим шляхом у зоні проведення АТО. Проведення бойових дій, великі скупчення переселенців, відсутність адекватної медично-профілактичної роботи, збільшення кількості секс-працівників збільшують ризики інфікування. Зокрема на запит Фонду народонаселення ООН (UNFPA) Альянс-Україна найближчим часом надасть для розповсюдження на цій території велику партію презервативів, а також інформаційних матеріалів про здоровий образ життя та способи уникнення інфекцій, що передаються статевим шляхом.

Також нещодавно Альянс-Україна, за узгодженням Міністерством оборони України, розпочав пілотний скринінг швидкими мультитестами військовослужбовців, які повернулися з зони АТО.

В черговий разі звертаємо увагу на високі ризики розповсюдження небезпечних інфекцій в зоні бойових дій і необхідності дотримуватись базових правил профілактики і своєчасного виявлення захворювань!

Реагування на кризову ситуацію з боку держави

Уряд України та відповідні державні органи продовжують впровадження раніше обраної стратегії щодо заборони надання державної допомоги та переміщення товарів, які закупаються за кошти державного бюджету (у т.ч. медикаментів та виробів медичного призначення), на неконтрольовану територію. При цьому у Донецькій області, до серйозного загострення ситуації в районі Мар'янки, що сталося 3 червня, було поступово налагоджено роботу щодо забезпечення безперешкодного переміщення гуманітарних вантажів, кількість яких все ж далека від задоволення навіть мінімальних потреб громадян України, які залишаються на неконтрольованій території.

Ситуація щодо вирішення кризової ситуації з забезпеченням безперервності лікування ЗПТ на неконтрольованих територіях не зрушила з мертвої точки. Уряд відмовився надавати дозвіл на переміщення туди лікарських наркотичних засобів ЗПТ. Розроблений ще у січні 2015 року робочою групою з числа представників основних реципієнтів гранту Глобального фонду, МОЗ України та уповноважених державних органів проект постанови Кабінету Міністрів України "Про деякі питання встановлення тимчасового порядку надання допомоги населенню на тимчасово неконтрольованих територіях Донецької та Луганської областей", що має своїм основним завданням недопущення подальшого переривання програм лікування та профілактики ВІЛ/ТБ на тимчасово неконтрольованих територіях Сходу України, навіть не був винесений керівництвом МОЗ на затвердження Уряду України, незважаючи на численні звернення громадських та міжнародних організацій та самих пацієнтів.

Довідково

За наявними даними ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України» на непідконтрольній Уряду території проживає понад 16 тис. ВІЛ-позитивних людей, 7,7 тис. з яких приймають антиретровірусну терапію (АРТ), понад 2,3 тис. осіб мають активну форму туберкульозу, у т.ч. понад 500 осіб з мультирезистентним туберкульозом.

Більш детально про гуманітарну ситуацію на сході України станом на 29.05.2015 можна дізнатися зі [звіту](#) Офісу з координації гуманітарних ситуацій (UNOCHA).

МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні»

Національна лінія телефону довіри з проблеми ВІЛ/СНІД: 0-800-500-451
Всеукраїнський телефон довіри з питань ЗПТ: 0-800-507-727

Контактна особа: Мирослава Андрущенко
e-mail: andrushchenko@aidsalliance.org.ua
Тел. 4905485 дод. 229